

Čís. 15961.

Jde o výminku rozvazovací (nikoliv odkládací), byl-li učitel israelského náboženství, kantor a archivář, ustanoven služební smlouvou definitivně zřízencem náboženské obce židovské »pod odkládací výminkou, že nabude československého státního občanství«. Taková služební smlouva jest od původu nicotná, odporující zákonu ze dne 21. března 1890, č. 57 ř. z., a nicotnost její nemůže býti proto zhojena.

(Rozh. ze dne 23. března 1937, Rv I 2658/36.)

Žalobce sjednal se žalovanou židovskou náboženskou obcí v L. dne 14. září 1923 služební smlouvu, podle které byl, počínajíc dnem 1. září 1923, ustanoven učitelem israelského náboženství, kantorem a archivářem žalované náboženské obce a již byly zároveň upraveny jeho služební povinnosti, práva a požitky. V odstavci XIV řečené smlouvy bylo zdůrazněno, že ustanovení je definitivním a že jen žalobce je oprávněn vypověděti služební smlouvu půlročně v době od 1. do 10. ledna každého roku, kdežto podle odstavce XV smlouvy mohl žalobce náboženskou obcí býti propuštěn toliko z důvodů v tomto odstavci přesně uvedených. V odstavci XVII smlouvy bylo ustanoveno, že smlouva se sjednává pod odkládací výminkou, že žalobce nabude československého státního občanství a že »dále« příslušnými státními úřady nebude vznesena námitka proti jeho zaměstnání a zvláště proti jeho připuštění jako učitele náboženství («... gegen seine Anstellung und insbesondere gegen seine Zulassung als Religionslehrer...»). Smlouva ta byla změněna dodatky ze dne 21. května 1929 a 5. května 1932; avšak v podstatě jen stran aktivních a zaopatřovacích požitků žalobcových a důvodů propouštěcích a bylo v těchto dodatcích zdůrazněno, že jinak služební smlouva zůstává nezměněna. Sjednaná služební smlouva byla pak ode dne 1. září 1923 oběma smluvci plněna. Žalobce konal služby podle smlouvy mu náležící a žalovaná poskytla mu smluvené požitky. V zasedání dne 23. dubna 1934 se zesílené představenstvo žalované náboženské obce usneslo, že se služební smlouva žalobcova zrušuje po případě prohlašuje za neplatnou, ježto dosud nenabyl československého státního občanství a ježto zemská školní rada výnosem ze dne 22. března 1934, č. 2/B 891, hledíc na ustanovení §§ 1, odst. 1, a 152, odst. 2 vládního nařízení ze dne 14. září 1928, č. 162 Sb. z. a n. odepřela souhlas, aby žalobce, nejsa zdejším státním příslušníkem, nadále vyučoval náboženství na obecných a měšťanských školách v L. O tomto usnesení zesíleného představenstva byl žalobce uvědoměn dopisem za dne 24. dubna 1934. Městský školní výbor v L. vyzval žalovanou náboženskou obec dopisem ze dne 11. dubna 1934, v kterém ji zpravil o dotčeném již výnosu zemské školní rady, aby žalobce ihned zbavila funkce učitele náboženství a postarala se o udělení vyučování jiné osobě, dbajíc zákonných předpisů, avšak ve zprávě ze dne 21. dubna 1934, č. 649 nečinil zemský školní výbor námitek proti tomu, aby žalobce ještě vyučoval náboženství až do uplynutí běžného školního roku, načež před-

stavenstvo náboženské obce oznámilo žalobci, že dnem 30. června 1934 představenstvo »se vzdává všech funkcí žalobcových v obci«. Žalobce se proto domáhá zaplacení služebních požitků, počínaje od 1. července 1934, v částce 6.750 Kč čtvrtletně předem. Soud prvního stádu žalobě vyhověl, přiznav žalobci požitky splatné až do 30. června 1935. Odvolací soud žalobu zamítl, vycházející z názoru, že v odstavci XVII služební smlouvy byly obsaženy jednak výminka suspensivní, že totiž žalobce nabude československého státního občanství, jednak výminka resolutivní, že totiž příslušné úřady nevznesou proti zaměstnání a zvláště proti připuštění žalobce jako učitele náboženství námítky a že tudíž služební poměr zanikl, jakmile byly námítky proti učitelské činnosti žalobcově skutečně vzneseny, jak se stalo dopisem městského školního výboru ze dne 1. dubna 1934, kdy byla podle výnosu zemské školní rady žalovaná náboženská obec vyzvána, aby zprostita žalobce jeho učitelského úřadu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odkládací jest výminka (§ 696 obč. zák.), má-li právo nabýti své působnosti teprve po jejím splnění, rozvazovací, když právo zanikne při jejím splnění. Zda jde o výminku odkládací či rozvazovací, o tom nerozhoduje označení stranami zvolené, nýbrž má na to soud usuzovati ze skutečností, za kterýchž dojde k právnímu jednání po případě ze zjevné vůle stran. Nemá tudíž významu, že v odst. XVII služební smlouvy je řeč o tom, že se smlouva sjednává pod odkládací výminkou, že totiž žalobce nabude československého státního občanství. V souzené věci bylo zjištěno, že žalobce byl dotčenou smlouvou ustanoven definitivním zaměstnancem ode dne 1. září 1923, že mohl býti náboženskou obcí propuštěn jen po disciplinárním řízení z určitých důvodů ve smlouvě blíže uvedených, že od té doby vykonával službu u náboženské obce ve smyslu této služební smlouvy a že pobíral požitky smlouvou mu zaručené. Z toho je jasno, že právní účinky ujednání neměly nastati teprve po splnění výminky — nabytí zdejšího občanství —, nýbrž ihned, a že smlouva měla naopak pozbyti účinku ténda, nenabude-li žalobce tohoto občanství (rozvazovací podmínka). Služební smlouva, o kterou jde, byla tudíž stranami již uvedena v platnost, třeba platnost její mohla býti zmařena tím, že nastala výminka. Avšak platnost smlouvy bránily velící předpisy zákona ze dne 21. března 1890, č. 57 ř. z. Podle § 10 řečeného zákona mohou býti za náboženské zřízení židovské náboženské obce ustanoveni toliko rakouští (v Československé republice nyní českoslovenští) občané, jichž mravní a státní občanské chování jest bezvadné. Podle § 16 dotč. zák. má poměr zřízenců řečené obce býti upraven stanovami. Podle § 30 uved. zák. má státní úřad dbáti, aby orgánové náboženských obcí nepřekročovali své působnosti a plnili zákonné předpisy i nařízení státních úřadů na zákonném základě vydaná, a úřady mohou k tomuto konci zrušiti zákonům nebo sta-

novám se příčící usnesení neb opatření orgánů náboženských obcí a užití jinak zákonně dovolaných prostředků donucovacích. Zejména může státní úřad (§ 31) sesaditi náboženského zřízence, jestliže pozbude státního občanství. V stanovách žalované náboženské obce příslušným státním úřadem schválených jest nařízeno (§ 42, odst. 2), že pro náboženské zřízence, mezi nimiž jest uveden kantor a učitel náboženství, platí ustanovení § 33, odst. 1, stanov, že totiž za náboženské zřízence mohou býti ustanoveni jen českoslovenští státní příslušníci, dále v § 77, že o vyučování v náboženství jest se náboženské obci postarati způsobem odpovídajícím nařízením. Z řečených ustanovení zákona a stanov je zřejmé, že zesílené představenstvo (§ 32 a) stanov) mohlo za náboženského zřízence (nejmě kantora a učitele náboženství) ustanoviti jen československého státního příslušníka a že pokud toho nedbalo a ustanovilo žalobce, který byl státním příslušníkem říšskoněmeckým, jednalo proti zákonnému zákazu. Služební smlouva žalobcova je tudíž nicotnou podle § 879 obč. zák. a žalobce nemůže z ní vyvozovati žalobou uplatňovaný nárok. Této nicotnosti nevádí ani okolnost, že k smlouvě byla připojena rozvazovací výminka, již měla býti přivedena v soulad s platným zákonem, neboť nicotnost je nezhojitelná (rozh. č. 1305, 797 Sb. n. s.) a nicotnost smlouvy nemůže býti zhojena. Nezáleží tedy na tom, že žalobce ještě přede dnem, kdy se zesílený výbor náboženské obce usnesl na zřízení smlouvy, podal u příslušného státního úřadu žádost za udělení státního občanství československého, že tato žádost nebyla vyřízena dne, kdy se stalo sporné usnesení zesíleného představenstva nábož. obce, a nebyla tudíž ještě zmařena výminka, po případě, že žalobce aspoň za sporu získal státní občanství československé, a zda tím byla splněna ujednaná výminka. Ježto žalobní žádost není odůvodněna již z uvedeného právního důvodu, nebylo třeba se obíratí další otázkou, jaký vliv na služební poměr měla skutečnost, že školní úřad nesouhlasil s tím, že žalobce nadále vyučoval náboženství v obecných a měšťanských školách po případ, že by byl prý býval udělil další souhlas až do vyřízení žádosti žalobcovy o udělení státního občanství, kdyby nebyla žalovaná náboženská obec uvědomila školní úřad, že propustila žalobce a ustanovila již jiného učitele. Nemá dále významu, že žalobce byl ustanoven učitelem, kantorem a archivářem, ježto se svrchu uvedený zákaz týká všech zřízenců náboženské obce a služební smlouva tvoří celek, takže by ani z části nemohla býti zachována v platnosti.

Čís. 15962.

Muž, který uznal otcovství k nemanželskému dítěti, nemůže se domáhati určení, že není nemanželským otcem, nýbrž jediné neúčinností (neplatností) projevu o uznání otcovství.

(Rozh. ze dne 23. března 193, Rv I 398/1937).

Žalovaný se narodil jako nemanželské dítě Antoníny I-ové. Nemanželská matka udala u poručenského soudu, že otcem dítěte jest